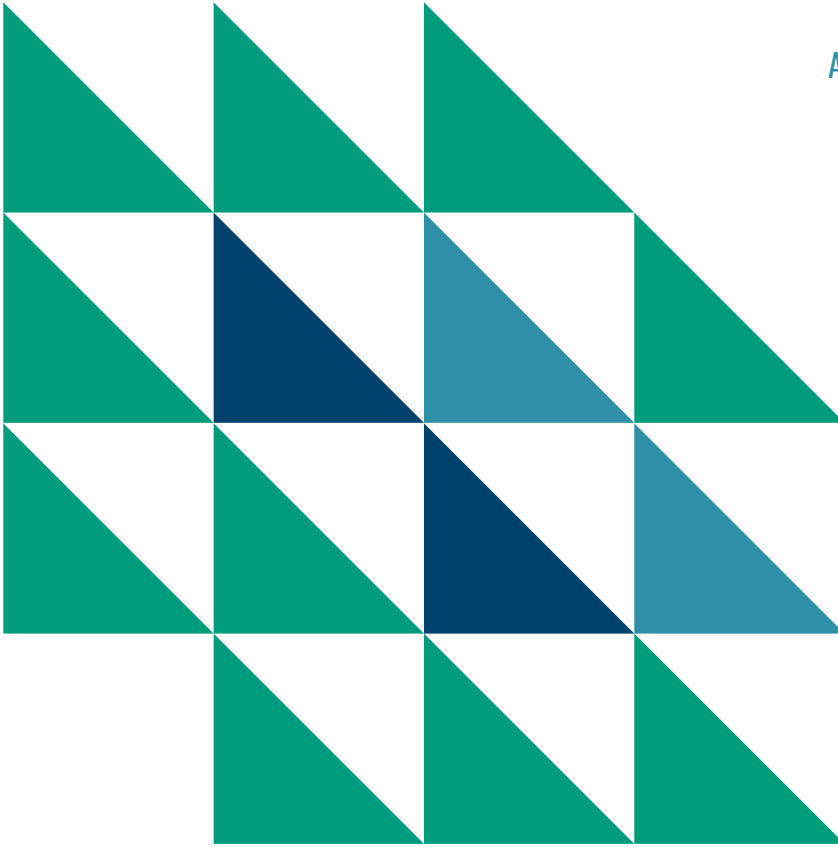

PUBLIKATIONSSERIE FÖR
ANSVARFULL FORSKNING
2:2020

DEKLARATION FÖR ÖPPEN VETENSKAP OCH FORSKNING 2020–2025

PUBLIKATIONSSERIE FÖR ANSVARSFULL FORSKNING

Publikationsserien för ansvarsfull forskning ger ut deklara­tioner, riktlinjer, studier, rekommendationer och andra dokument som rör öppenhet, ansvarsfullhet och tillgänglighet av vetenskap och forskning. Publikationer behandlar även vetenskapskommunikation och samspelet mellan vetenskap och samhälle. Publikationsserien är inte en kollegialt granskad publikation. Publikationsserien utgivs av Delegationen för informations­spridning (TJNK) och Vetenskapliga samfundens delegation (TSV).

Deklaration för öppen vetenskap och forskning
2020–2025, 2 upplagan

Övriga språkversioner:
Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus 2020–2025
Declaration for Open Science and Research 2020–2025

Publikationsserie för ansvarsfull forskning 2:2020
2 årgång

Författare: Samordningen av öppen vetenskap, Vetenskapliga samfundens delegation
Utgivare: Delegationen för informations­spridning (TJNK) och Vetenskapliga samfundens delegation (TSV)

Helsingfors, 2020

Layout: Nina Järviö
ISSN 2670-062X
ISBN 978-952-5995-24-4
DOI <https://doi.org/10.23847/isbn.9789525995213>

DEKLARATION FÖR ÖPPEN VETENSKAP OCH FORSKNING 2020–2025

VISION

Öppen vetenskap och forskning är en del av forskarnas vardag. Öppenhet stöder både genomslagskraften av de olika slutprodukter som forskningen resulterar i och forskningskvalitet.

Det finländska forskarsamfundet är en internationella föregångare inom öppen vetenskap och forskning.

MISSION

- främja öppenhet som ett grundläggande värde inom forskarsamfundets hela verksamhet
- förstärka samhällets bildningsnivå och innovationsverksamhet
- förbättra kvaliteten på vetenskaplig och konstnärlig forskning och de läromedel som grundar sig på dem, samt ett smidigt utbyte och genomslag av forskningsoutputs i hela samhället

POLICY FÖR ÖPPEN FORSKNINGSKULTUR

POLICY FÖR ÖPPEN
TILLGÅNG TILL
VETENSKAPLIGA
PUBLIKATIONER

POLICY FÖR ÖPPEN
TILLGÅNG TILL
FORSKNINGSDATA
OCH -METODER

POLICY FÖR
ÖPPEN UTBILDNING
OCH ÖPPNA
LÄROMEDEL

DEKLARATION FÖR ÖPPEN VETENSKAP OCH FORSKNING 2020–2025

Samordningen av öppen vetenskap

Delegationen för informationsspridning (TJNK)
Vetenskapliga samfundens delegation (TSV)

Helsingfors 2020

Godkänd den 10.12.2019 av den Nationella
styrgruppen för öppen vetenskap och forskning.

INNEHÅLL

Deklaration för öppen vetenskap och forskning 2020–2025	1
Strategiska målen för öppen vetenskap och forskning.....	3
Varför öppenhet?	4
Varför en gemensam deklARATION?	4
Bakgrunden bakom deklARATIONEN	7
Bilagor	8

DEKLARATION FÖR ÖPPEN VETENSKAP OCH FORSKNING 2020–2025

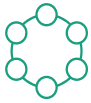
VISION FÖR ÖPPEN VETENSKAP OCH FORSKNING 2025

Öppen vetenskap och forskning är en del av forskarnas vardag. Öppenhet stöder både genomslagskraften av de olika slutprodukter som forskningen resulterar i och forskningens kvalitet. Det finländska forskarsamfundet är en internationella föregångare inom öppen vetenskap och forskning.

MISSIONEN FÖR ÖPPEN VETENSKAP OCH FORSKNING ÄR ATT

- främja öppenhet som ett grundläggande värde inom forskarsamfundets hela verksamhet
- förstärka samhällets bildningsnivå och innovationsverksamhet
- förbättra kvaliteten på vetenskaplig och konstnärlig forskning och de läromedel som grundar sig på dem, samt ett smidigt utbyte och genomslag av forskningsoutputs i hela samhället:
 - mellan forskare och forskargrupper
 - mellan forskningsområden
 - mellan forskning och utbildning
 - mellan forskare och företag, den offentliga sektorn samt tredje sektorn
 - mellan forskare och samhälleliga beslutsfattare samt medborgare.

Det finländska forskarsamfundet utarbetar policyn som stöd för sin vision och mission. Dessa policyn utarbetas för fyra delområden:

Öppen forskningskultur

Öppen tillgång till vetenskapliga publikationer

Öppen tillgång till forskningsdata och -metoder

Öppen utbildning och öppna läromedel

**GENOM ATT UNDERTECKNA DEKLARATIONEN FÖR ÖPPEN
VETENSKAP OCH FORSKNING 2020–2025
FÖRBINDER SIG ORGANISATIONERNA OCH DE ÖVRIGA
MEDLEMMARNA I FORSKARSAMFUNDET TILL DEKLARATIONENS
VISION OCH MISSION:**

1. genom att främja de nationella målen som gemensamt fastställs inom forskarsamfundet som en del av det egna styr- och strategiarbetet med beaktande av sin organisations särskilda egenskaper
2. genom att stöda och motivera de aktörer som sköter det dagliga arbetet inom organisationen i syfte att uppnå policyns mål
3. genom att aktivt delta i samarbetet för att främja öppen vetenskap och forskning på nationell nivå.

STRATEGISKA MÅLEN FÖR ÖPPEN VETENSKAP OCH FORSKNING

POLICY FÖR ÖPPEN FORSKNINGSKULTUR

Ansvarsfull öppenhet är en del av forskarsamfundets vardag genom hela forskningsprocessen. Forskningsorganisationerna har utvärderingsexpertis, incitament och tjänster som stöder öppen vetenskap och forskning.

POLICY FÖR ÖPPEN TILLGÅNG TILL VETENSKAPLIGA PUBLIKATIONER

Alla nya vetenskapliga publikationer finns omedelbart öppet tillgängliga.

POLICY FÖR ÖPPEN TILLGÅNG TILL FORSKNINGSDATA OCH -METODER

Forskningsdata och -metoder är så öppna som möjligt och så stängda som nödvändigt. FAIR-principerna eftersträvas i hanteringen av forskningsdata. Forskningsmetoder och -material, inklusive forskningsdata, ses som självständiga forskningsoutputs.

POLICY FÖR ÖPPEN UTBILDNING OCH ÖPPNA LÄROMEDEL

Utarbetandet, användningen och en gemensam utveckling av öppna läromedel och andra öppna undervisningspraxis utgör en del av högskolornas vardag och möjliggör kontinuerligt lärande.

VARFÖR ÖPPENHET?

Öppenhet är ett grundläggande värde inom forskning och vetenskap. Öppenhet gör det möjligt att förbättra forskningens genomslagskraft både i forskarsamfundet och i samhället.

Genom öppen forskning är det möjligt att använda forskningsresultat, -data, -metoder och -infrastrukturer samt läromedel mer omfattande i forskarsamfundet och samhället, samt att öka utbytet och inflytandet av forskningsbaserad kunskap. Detta bidrar å sin sida till en ökad bildningsnivå och fler innovationer. Även forskningens kvalitet i sig utvecklas då de olika slutprodukter som forskningen resulterar i (forsk-

ningsoutputs som observationer, resultat, data, metoder) är öppna och forskningsprocessen är transparent.

En jämlik tillgång till öppen forskningsbaserad kunskap bidrar också till att avsevärt öka jämlikheten i forskarsamfundet och samhället överlag. Öppenheten har en viktig roll i alla forskningsskeden och att utnyttja nya möjligheter till öppenhet är en del av forskarens färdigheter.

VARFÖR EN GEMENSAM DEKLARATION?

Målet med deklARATIONEN är att stöda och framhäva öppenhet som ett grundläggande värde inom vetenskap och forskning samt forskningens autonomi som ett egenvärde.

Tydliga principer och transparenta verksamhetssätt för främjande av öppenhet ger utrymme för vetenskap och forskning att bevara sin självständighet. En självständig forskarsamfund har även en bred kontaktyta

till samhällets övriga delområden – både genom att påverka och få intryck. Då öppna verksamhetssätt förankras som en del av forskningen, blir öppenheten en del av god och ansvarsfull forskning och vetenskap.

DET FINLÄNSKA FORSKARSAMFUNDET

Det finländska forskarsamfundet består av:

- enskilda finländska och utländska forskare och doktorander, vilka är affilierade till finländska forskningsorganisationer, samt stipendieforskare som är affilierade till finländska forskningsorganisationer eller vilkas arbeten finansieras av en finländsk forskningsfinansiär
- finländska forskningsorganisationer, t.ex. de universitet, yrkeshögskolor och forskningssinstitut som fastställs i Finlands lag och förordningar samt deras forskargrupper och enskilda forskare
- finländska forskningsfinansiärer, vilka är specialiserade på att finansiera vetenskaplig forskning, t.ex. Finlands Akademi, Business Finland och ett stort antal privata stiftelser och fonder
- finländska tjänsteleverantörer som utvecklar den öppna vetenskapens infrastruktur, särskilt CSC
- vetenskapliga sällskap i Finland
- vetenskapliga akademier och delegationer i Finland

- vetenskapliga bibliotek och arkiv i Finland
- vetenskapliga förläggare i Finland.

Deklaration för öppen vetenskap och forskning visar den gemensamma riktningen för främjandet av öppenheten inom det finländska forskarsamfundet. I och med deklARATIONEN förbinder sig det finländska forskarsamfundet till att främja de gemensamma målen i sina organisationer och att delta i det nationella samarbetet för öppen vetenskap och forskning som samordnas av Vetenskapliga samfundens delegation. Forskarsamfundet har således ansvar för verkställandet, medan Vetenskapliga samfundens delegation ansvarar för samordningen.

Forskning bedrivs förutom i det ovan nämnda finländska forskarsamfundet även i företag och organisationer inom tredje sektorn samt inom medborgarforskningen på allmänhetens initiativ. Det bör spurras till större öppenhet även i dessa sammanhang, särskilt då forskning bedrivs i samarbete med aktörer från forskarsamfundet.

INTERNATIONELL VERKSAMHET

Nationella policyn för öppen vetenskap och forskning har under de senaste åren i Europa utarbetats bl.a. i Holland, Frankrike och Irland. Dessa länder har omfattande planer som täcker de olika delområdena inom öppen vetenskap och forskning som helhet. Dessutom finns det nationella riktlinjer och strategier för enskilda delområden, t.ex. för publikationer och forskningsdata.

Den nationella deklARATIONEN för öppen vetenskap och forskning är det finländska forskarsamfundets gemensamma svar på de internationella riktlinjerna, vilka är bindande för Finland som medlemsstat i Europeiska unionen samt för forskarsamfundet i olika internationella sammanhang. Viktiga internationella riktlinjer är bland annat:

- Amsterdam call for action on open science (4.–5.4.2016)
- Dora declaration
- EOSC Vienna declaration and FAIR principles
- European Commission recommendation on on access to and preservation of scientific information (25.4.2018)
- Leiden Manifesto for research metrics
- Open Access 2020 - initiative
- OSPP-REC – Open Science Policy Platform Recommendations (22.4.2018)
- Plan S - initiative
- UNESCO Recommendation on Open Educational Resources (2019).

BAKGRUNDEN BAKOM DEKLARATIONEN

I Finland har arbetet med att främja öppen vetenskap och forskning pågått redan länge i form av olika projekt och rekommendationer. Systematisk bearbetning för en nationell policy för öppen vetenskap inleddes i början av 2010-talet då regeringen t.ex. gav ett principbeslut för främjandet av öppen tillgång till digital data inom offentlig förvaltning.

Under de senaste åren har utvecklingen främjats särskilt av undervisnings- och kulturministeriets projekt Tutkimuksen tietoaaineistot (TTA 2011–2013), projektet Avoin tiede ja tutkimus (ATT 2014–2017) och projektet Avoin tiede ja Data (ATD 2017–2018).

Tack vare dessa projekt och andra åtgärder har Finland en bred grund för att bedriva samarbete inom öppen vetenskap och forskning samt en omfattande infrastruktur av tjänster för att möjliggöra öppenhet. Dessutom kräver Finlands Akademi att alla nya forskningsinfrastruktursprojekt uppfyller principerna för öppenhet. Vägkartor, mål och resultat från tidigare projekt har beaktats när denna deklaration för öppen vetenskap och forskning utarbetades.

Efter att de ovan nämnda projekten hade färdigställts överförde undervisnings- och kulturministeriet samordningen av öppen vetenskapen till forskarsamfundet för att styras av samfundet självt. Samordningsuppgiften anvisades Vetenskapliga samfundens delegation år

2018. Undervisnings- och kulturministeriet stöder samordningen av öppen vetenskap, men styr den inte innehållsmässigt.

Deklarationen har således upprättats i samarbete mellan medlemmarna i det finländska forskarsamfundet och den ägs av forskarsamfundet. Organisationerna i den nationella styrgruppen för öppen vetenskap och forskning i Finland har deltagit i utarbetandet av deklarationen:

- Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene
- Nationalbiblioteket
- Finlands Akademi
- Finlands universitetsrektorsråd UNIFI
- FUN – De finländska universitetsbibliotekens nätverk
- Vetenskapliga samfundens delegation
- Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv
- Sammanslutningen Tulanet för forskningsinstitut.

BILAGOR

Amsterdam call for action on open science (4.-5.4.2016) <https://www.government.nl/documents/reports/2016/04/04/amsterdam-call-for-action-on-open-science>

EOSC Vienna Declaration (23.11.2018) <https://eosc-launch.eu/declaration/>

European Commission: Open Science Policy Recommendations (22.4.2018) http://ec.europa.eu/research/open-science/pdf/integrated_advice_opspp_recommendations.pdf#view=fit&pagemode=none

Euroopan komission suositus tieteellisen tiedon saataavuudesta ja säilyttämisestä (25.4.2018) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0790&from=EN>

France's National Plan for Open Science: <https://libereurope.eu/blog/2018/07/05/frenchopenscienceplan/>

Dora declaration <https://sfdora.org>

Kohti yllättäviä löytöjä ja luovia oivalluksia - Avoin tiede ja tutkimus -hankkeen loppuraportti https://avointiede.fi/sites/avointiede.fi/files/ATT-hankkeen%20loppuraportti%20v5_0.pdf

Leiden Manifesto for research metrics <http://www.leiden-manifesto.org/>

Open Access 2020 <https://oa2020.org>

National Plan Open Science (Dutch) <https://www.open-science.nl/en/national-platform-open-science/national-plan-open-science>

National Framework on the Transition to an Open Research Environment <http://norf-ireland.net/>

Plan S <https://www.coalition-s.org/>

UNESCO Recommendation on Open Educational Resources 2019 <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000370936>

Turning FAIR into reality (26.11.2018) https://ec.europa.eu/info/publications/turning-fair-reality_en

Tutkimuksen avoimuudella yllättäviä löytöjä ja luovaa oivaltamista: Avoimen tieteen ja tutkimuksen tiekartta 2014–2017 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-317-0>

TIDIGARE UTGIVET PÅ SVENSKA

Deklaration för öppen vetenskap och forskning 2020–2025. Publikationsserie för ansvarsfull forskning 2:2020. Samordningen av öppen vetenskap. TSV & TJNK: Helsingfors.

Öppen tillgång till forskningspublikationer – Forskarsamfundets nationella policy och åtgärdsprogram 2020–2025: Delpolicy för öppen tillgång till journal- och konferensartiklar. Publikationsserie för ansvarsfull forskning 2:2019. Samordningen av öppen vetenskap. TSV & TJNK: Helsingfors.

Tieteellisten seurain
valtuuskunta

TIEDONJULKISTAMISEN NEUVOTTELUKUNTA
DELEGATIONEN FOR INFORMATIONSSPRIDNING

